

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM TANÍTÓKÉPZŐ FŐISKOLAI KAR SZOCIÁLIS MUNKA ÉS DIAKÓNIA INTÉZET

ZÁRÓVIZSGATÉTELEK SZOCIÁLIS MUNKA (BA) SZAK

Érvényes 2016. szeptember 14-től

1. tétel

A szociális munka szakmává válásának folyamata, funkciójának, célmeghatározásainak, feladatainak változásai. A szociális munka válsága és új irányzatai. A szegénypolitika–szociálpolitika – társadalmpolitika összefüggései és eltérései.

Irodalom:

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99300003.TV

Bugarszki Zsolt (2014): A magyarországi szociális munka válsága. Vitaindító gondolatok *Esély*, 3. szám, 64-73.

http://esely.org/kiadvanyok/2014_3/2004-3_3-1_Bugarszki_szocmunka_valsaga.pdf

Csoba Judit (2014): Szolgáltatás vagy társadalmi kontroll? *Esély*, 3. szám, 3-23. old.

http://esely.org/kiadvanyok/2014_3/2004-3_1-1_Csoba_szolgaltatas_vagy.pdf

Ferge Zsuzsa (2012): *Vágányok és vakvágányok a társadalmpolitikában*. L'Harmattan,

Jordan, B. (2003): „Kemény szeretet” – Szociális munka, társadalmi kirekesztés és a „harmadik út” *Esély* 4.

szám, http://www.esely.org/kiadvanyok/2003_4/JORDAN.pdf

Kozma Judit: *A szociális munka professzionalizációja a jóléti államokban*. Részlet.

<http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-783/kotojelek2003/TPUBL-A-783.pdf>

Müller, C. Wolfgang (1992): *Hogyan vált a segítségnyújtás hivatássá?*; Budapest, T-Twins

Nigel, B.-O'Byrne, P. (2006): Mi a konstruktív szociális munka? *Esély*, 1. szám, 47-77- old.

http://www.esely.org/kiadvanyok/2006_1/PARTON.pdf

Pik Katalin (2001): *A szociális munka története Magyarországon (1817-1990)*; Budapest, T-Twins

Szoboszlai Katalin (2014): A szociális munka a változások tükrében: kik vagyunk, hol tartunk és mit kellene tennünk? *Esély*, 3. szám, 87-94 old.

http://www.esely.org/kiadvanyok/2014_3/2014-3_3-4_Szoboszlai_szocialis_munka.pdf

2. tétel

A globalizáció hatása, a szociális problémák nemzetközivé válása. A szociális munka globális definíciója. Az EU szociális dimenziója. A jóléti állam kialakulása, típusai és jellemzői.

Állam és szociálpolitika, a jóléti állam válsága. Az EU szociális dimenziója.

Irodalom:

A szociális munka globális definíciója. <http://parbeszed.lib.unideb.hu/megjelent/html/5549b4f59eb90>

Dominelli, L.: Globalizáció, jelenkori kihívások és a szociális munka gyakorlata. In: Bányai E. (szerk.)(2011): *A globalizáció kihívásai: új irányzatok a szociális munkában és a szociális munka szupervíziójában*.

Szöveggyűjtemény. 5-15. oldal, http://tatk.elte.hu/file/A_globalizacio_kihivasai.pdf

Giddens, A. (2002): A társadalmi élet globalizálódása. In: *Szociológia*. Osiris. 497 – 528. oldal.

Nyilas Mihány (vál. és szerk.) (2012): *Globális szociálpolitika*. ELTE TáTK, elektronikus tankönyv,

http://tatk.elte.hu/file/GLOBALIS_SZOCIALPOLITIKA.pdf

Sziklai István (szerk.) (2012): Az Európai Unió szociális politikái.

Budapest, 2012., ELTE TáTK, http://tatk.elte.hu/file/EU_szocialis_politikai_3_meta.pdf

Szöllősi Gábor (2015): A szociális munka új, globális definíciója. *Párbeszéd – szociális munka folyóirat*, 1. szám <http://parbeszed.lib.unideb.hu/file/2/55192b603fedc/szerzo/PSZoLLoSImasolat.pdf>

3. tétel

A Szociális Munka Etikai Kódexe. Értékek és alapelvek a szociális munkában. Etikai dilemmák és ezek feloldási lehetőségei. A szociálpolitika értékei és ezekkel kapcsolatos dilemmák. A jóléti pluralizmus. A szubszidiaritás elve a szociálpolitikában.

Irodalom:

- A Szociális Szakmai Szövetség Etikai Kollégiuma által 2015–2016-ban átdolgozott SZOCIÁLIS MUNKA ETIKAI KÓDEXE, <http://parbeszed.lib.unideb.hu/megjelent/html/577cef76c8670>
- Andok Ferenc - Tímár Szilvia (2002): Dilemmák a szociális munkában. In: *Esély* 2002/4. http://www.esely.org/kiadvanyok/2002_4/ANDOK.pdf
- Ferge Zs. - Lévai K. (szerk.) (1991): *A jóléti állam*. ELTE Szociológiai Intézet – T-Twins K., Budapest, 50-59., 74-97., 116-134., 223-239. oldalak
- Katz Katalin (2011): *Szociális munka és szupervízió: irányelvek, megközelítések, dilemmák*. E-tankönyv, ELTE TáTK. Etika c. fejezet, 45-60. oldal, a Más és a másik c. fejezet, 127-140. oldal http://tatk.elte.hu/dokumentumtar/cat_view/693-e-tananyagok?start=10
- Tóth G. Csaba - Virovác Péter (2013): Nyertesek és vesztesek. A magyar egykulcsos adóreform vizsgálata mikroszimulációs módszerrel. *Pénzügyi Szemle*, 4. szám, http://www.matarka.hu/cikk_list.php?fusz=118622
- Sárkány Péter (2011): A szociális munka, mint alkalmazott etika. <http://docplayer.hu/1701376-A-szocialis-munka-mint-alkalmazott-etika-social-work-as-applied-ethics-sarkany-peter.html>

4. tétel

A problémák megoldásának folyamata, a problémamegoldó modell kritikája. Sérülékenység és ellenálló képesség, kockázati tényezők és védőfaktorok. Krízisek a különböző tudományok nézőpontjából – krízisintervenció a szociális munkában, a szociális munkás kompetenciája a kríziskezelésben.

Irodalom:

- Danis I., Farkas M., Herczog M., Szilvási L. (2011): *A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés színterei*. Biztos Kezdet Kötetek I. Budapest, 76-121. oldal, http://www.bdsz.hu/sites/default/files/Danis%20et%20al_Biztos%20Kezdet%20K%C3%B6tet%20I_b el%C3%ADvek.pdf
- Cseri Péter (2002): *Segítségnyújtás a végeken. Haldokló betegek és hozzátartozóik pszichés, szociális és spirituális támogatása*, Magyar Hospice-Palliatív Egyesület, Budapest,
- Feuer Mária (2000): Öngyilkossági kísérlet serdülőkorban. *Fordulópont*, II. évfolyam, 3., 9. szám, 33-36. oldal
- Hajduska Marianna (2008): *Krízislélektan*. ELTE, Eötvös Kiadó, Budapest 9-34., 117-121., 171-190. oldalak
- Indries Krisztián (2008): *Fiatalok krízisei*. Pszichiátriai gondozási kézikönyv. Lélekben Otthon Kiadó, 157-169. o.
- Szabó Lajos (2003): *A szociális esetmunka gyakorlata*. Wesley János Lelkészképző Főiskola, Budapest

5. tétel

A segítő kapcsolat alapelvei, a szociális munkás személyisége, készségei. A szociális munkás, mint reflektív szakember. Kompetenciák a szociális munkában – együttműködés más szakmákkal. A szociális segítő tevékenységhez szükséges tudások és készségek rendszere. Szakmai identitás. A segítő szindróma és a kiegész elleni védelem lehetőségei.

Irodalom:

- Barcy Magdolna (2012): *Segítő módszerek, fejlesztő-támogató eljárások*. Elte TáTK, elektronikus tankönyv, http://tatk.elte.hu/file/SEGITO_MODSZEREK_FEJLESZTO.pdf
- Bányai Emőke (2008): A sztenderdizáció árnyoldalai. NCSSZI, Budapest, www.ncsszi.hu/download.php?file_id=1097
- Katz Katalin (2011): *Szociális munka és szupervízió: irányelvek, megközelítések, dilemmák*. E-tankönyv, ELTE TáTK. oldal http://tatk.elte.hu/dokumentumtar/cat_view/693-e-tananyagok?start=10

Pik Katalin (2001): A szociális munkások, munkahelyeik és szupervizoraik; *Esély*, 2. szám, http://www.esely.org/kiadvanyok/2001_2/PIK.pdf

Rácz Andrea (2014): Az előítéletes gondolkodás megjelenése a gyermekvédelemben; *Esély*, 3. szám, http://esely.org/kiadvanyok/2014_3/2004-3_1-2_Racz_eloiteletes_gondolkodas.pdf

6. tétel

Beavatkozási módszerek a szociális munkában, alkalmazásuk lehetőségei a segítő tevékenységben. Innovatív eszközök, módszerek és megközelítésmódok a szociális munkában.

Irodalom:

Fehér Boróka (2010): A narratív segítő beszélgetés; *Esély* 2010/3, 66-88.o. http://www.esely.org/kiadvanyok/2010_3/04feher.indd.pdf

George, Evan – Iveson, Chris – Ratner, Harvey: *Megoldásközpontú terápia – a de Shazer-modell*. Családterápiás olvasókönyv sorozat, 6. Animula Kiadó, Budapest., 1995

Kozma Judit (2001): Szociális diagnózis. *Esély*, 3. szám, 61-94. old. http://www.esely.org/kiadvanyok/2001_3/KOZMA.pdf

Wei-he Guo és Ming-sum Tsui: A rezilienciától a rezisztenciáig. Az erősségeket középpontba állító szemlélet rekonstrukciója a szociális munka gyakorlatában. In: Bányai Emőke /szerk./ (2011): *A globalizáció kihívásai: új irányzatok a szociális munkában és a szociális munka szupervíziójában*. Szöveggyűjtemény. 76-85. oldal, http://tatk.elte.hu/file/A_globalizacio_kihivasai.pdf

Hoyt, Michael, F. (2006): *Konstruktív terápia kézikönyve*. Animula, Budapest

Rosenthal, G.: A történetmesélés gyógyító hatása. In: Bodor Péter /szerk./ (2013): *Szavak, képek, jelentés. Kvalitatív kutatási olvasókönyv*. L' Harmattan, Budapest, 228-248. o.

7. tétel

Lakás – lakhatás kérdései, lakáspolitikai változások a rendszerváltás után Magyarországon. A hajléktalanság fogalma és típusai. A magyarországi hajléktalanság jellemzői, a hajléktalanná válás háttere, folyamata. A hajléktalanok körében végzett szociális munka sajátosságai. A hajléktalanokat ellátó intézményrendszer felépítése és működésének dilemmái.

Irodalom:

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99300003.TV

Breitner Péter (1999): A hajléktalanná válás lépcsőfokai; *Esély* 1999/1 http://www.esely.org/kiadvanyok/1999_1/hajlektan.pdf

Fehér B. - Somogyi E. - Teller N. (2011): *Támogatott lakhatási programok kiterjesztésének és más lakástámogatásokkal való összehangolásának lehetőségei*

http://foglakprojekt.hu/downloads/doktar/VII-Tamogatott_lakhatasi_programok_kiterjesztesenek_es_mas_lakastamogatasokkal_valo_osszehangolasa_nak_lehetosegei/VII-Tamogatott_lakhatasi_programok_kiterjesztesenek_lehetosegei.pdf

Győri Péter et al (2015): *Hajléktalanügyi teendők - Utcától lakásig* <http://www.hajlekt.hu/dokumentumok/konferencia2015/teendok.20150720.pdf>

Győri Péter - Vida Judith (szerk.) (2008) - *Utcák népe; Tégy az emberért; Otthontalanul* http://www.bmszki.hu/sites/default/files/field/uploads/utcak_nepe_otthontalanul_6.pdf#overlay-context=kiadvanyaink-1

Kováts Bence (2015): *Az önkormányzati hatáskörbe került lakhatási támogatások vizsgálata 31 önkormányzat példáján*; http://www.habitat.hu/files/Onkormanyzati_lakhatasi_tamogatasok_Habitat_0720.pdf

8. tétel

A munkanélkülieket ellátó rendszer struktúrája, feladatai és jellemzői. A magyarországi munkanélküliség jellemzői, veszélyeztetett csoportok. A munkanélküliség hatása az egyén

szerepeire, kapcsolataira, társadalmi működésére. A munkanélküliség, mint pszicho-szociális krízis. A szociális munka lehetőségei a munkanélkülieket ellátó rendszerben

Irodalom:

- Giddens, A. (2002): A munka és a gazdasági élet. 465-492. oldal In: *Szociológia*. Osiris.
- Kolosi Tamás - Tóth István György - Vukovich György (szerk.): *Társadalmi Riport 2006 -2014*. TÁRKI, Budapest
- Simonyi Ágnes (2012): Aktiválás – foglalkoztatás- és szociálpolitikák. *Esély*, 2. szám, 66-99. old.
http://tatk.elte.hu/file/A_globalizacio_kihivasai.pdf
- Tánczos É. (szerk.) (2012): *Szociális munka és munkaerő-piaci aktivizálás*. ELTE TáTK, elektronikus tankönyv,
http://tatk.elte.hu/file/SZOCIALIS_MUNKA_ES_MUNKAERO_PIA.pdf

9. tétel

Az idősek társadalmi helyzetének jellemzői, demográfiai összefüggései. A kóros öregedés rizikófaktorai. Az időskori krízis kialakulása. Az időseket ellátó szociális gondoskodás célja, feladata, értékei. Az időskorúakra vonatkozó szociális szolgáltatások. A nyugdíjrendszer, finanszírozása, típusai. Az idősekkel végzett szociális munka jellemzői, módszerei.

Irodalom:

- Bálint Lajos, Spéder Zsolt (2012): Öregedés. In: *Demográfiai Portré 2012.: Jelentés a magyar népesség helyzetéről*. KSH Népeségkutató Intézet. 103–113. old.
- Demográfiai kihívások Európában. Az alapvető problémák áttekintése, különös tekintettel Kelet-Közép-Európára*. Friedrich Ebert Stiftung. http://www.fesbp.hu/common/pdf/demographic_challenges_hu.pdf
- Kaszás B., Tiringer I. (2013): A sikeres öregedés pszichológiai modelljei. in: Kállay J., Kaszás B., Tiringer I. (szerk.): *Az időskorúak egészségpszichológiája*, Medicina Kiadó. Budapest. 403-414. old.
- Monostori Judit (2012): Nyugdíjrendszer, nyugdíjba vonulás. In: *Demográfiai Portré, 2012:*
- Pétervári E. E., Székely M., Balaskó M.: Az idősödő szervezet in: Kállay J., Kaszás B., Tiringer I. (szerk.) (2013): *Az időskorúak egészségpszichológiája*, Medicina Kiadó. Budapest, 151-178. old.
- Szabó Lajos (2012): *Szociális munka az idősellátásban*. In: *Az idősgondozás kézikönyve*. Geriáter Service Kiadó. Budapest. 2012. 185-193. old.

10. tétel

A fogyatékos személyek társadalmi helyzete. A fogyatékossgal élő személyekkel végzett szociális munka színterei és szakmai feladatai. A kitagolás folyamata, a fogyatékos személyek pénzbeli és személyes szolgáltatásokkal történő támogatása.

Irodalom:

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0300125.TV
- Bass László (szerk.) (2008): *Amit tudunk és amit nem... az értelmi fogyatékos emberek helyzetéről Magyarországon*, Budapest, Kézenfogva Alapítvány
- Bujdosó Balázs - Kemény Ferenc (2008): *Fogyatékossg és rehabilitáció, Szociális Szolgáltatások Szakmacsoport*. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest.
- Kálmán Zsófia - Könczei György (2002): *A Tájékozottól az esélyegyenlőségig*. Osiris Kiadó, Budapest

11. tétel

A roma lakosság társadalmi helyzete, életkörülményei, életmódja, foglalkozási és megélhetési stratégiák. A jelenkor történeti előzményei. A hagyományos roma kultúra jellemzői, az integráció lehetőségei és nehézségei. A szociális munka feladatai a romák életkörülményeinek, társadalmi integrációjának elősegítésében.

Irodalom:

- Csepeli György (1997, és más kiadások): *Szociálpszichológia*, Osiris Kiadó, Budapest, Fejezetek: Előítéletek, Kisebbségek

- Csongor Anna (2012): A cigányság felemelkedését, integrációját célzó programok. In: Sziklai István – Csongor Anna (szerk.): Fejlesztéspolitika, stratégiai programalkotás a szociálpolitikában.
- Dupcsik Csaba (2009): *A magyarországi cigányság története*. Osiris Kiadó, Budapest
- Erős Ferenc (szerk.) (1998): *Megismerés, előítélet, indentitás. Szociálpszichológiai szöveggyűjtemény*. Wesley János Lelkészképző Főiskola. Új Mandátum Kiadó, Budapest, Csoportközi viszonyok és előítéletek. 119-237. o.
- Neményi Mária - Szalai Júlia (2005): *Kisebbségek kisebbsége (cigányokkal kapcsolatos előítéletek)*. Új Mandátum Kiadó, Budapest

12. tétel

A szegénység fogalma és a szegénységelméletek. A szegénység fő mérőszámai. A segélyezés, mint a szociálpolitika egyik eszköze. Szociálpolitika és jövedelemelosztás fogalma, mérései módszerei. Szociális munka szegénységben élőkkel.

Irodalom:

- Andorka Rudolf (2003): Egyenlőtlenség, szegénység 119-152. oldal. In: *Bevezetés a szociológiába*. Budapest. Osiris 2003.
- Krumer-Nevo, M.: Hogyan lesz a zajból vélemény? A szegénységben élők tudásának felhasználása a szociális munkában. In: Bányai E. (szerk.)(2011): *A globalizáció kihívásai: új irányzatok a szociális munkában és a szociális munka szupervíziójában*. Szöveggyűjtemény. 68-75. oldal,
http://tatk.elte.hu/file/A_globalizacio_kihivasai.pdf
- Minuchin, P. & Colapinto, J. & Minuchin, S. (2002): *Krízisről krízisre. A szegény családok segítése*. Animula, Budapest
- Zombori Gyula (1994): *A szociálpolitika alapfogalmai*. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest

13. tétel

A családok működését befolyásoló társadalmi, gazdasági változások szerepe a családi diszfunkciók, problémák kialakulásában. A családokat támogató szociálpolitikai ellátások. A családi működés rendszerszemléletű bemutatása. A rendszerszemléletű megközelítés kritikája. A családokkal végzett szociális munka színterei és módszerei.

Irodalom:

1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról.
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800084.TV
- Giddens, A (2002): Rokonság, házasság és a család. 377-405. oldal In: *Szociológia*. Osiris, Budapest.
- Barnes, Gill Gorell: *Családterápia és gondozás*. Alapvető ismeretek a családokról és a családterápiáról. Családterápiás olvasókönyv sorozat II. Mérei Ferenc Mentálhigiénés Szolgálat, Budapest, 1991.
- Beck, Ulrich (2003): *A kockázat-társadalom*. Századvég Kiadó, 249-282. oldal
- Feuer M. /szerk./ (2008): *A családsegítés elmélete és gyakorlata*. Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Goldenberger, H. & I. (2008): *Áttekintés a családról I.II.III*. Animula, Budapest
- Somlai P. (2013): *Család 2.0. Együttélési formák a polgári családtól a jelenkorig*. Napvilág Kiadó
- Zombai Tamás (2014): Dilemmák, lehetőségek - szociális munka a családok átmeneti otthonaiban; IN: *Esély* 2014/4 http://www.esely.org/kiadvanyok/2014_4/2004-4_5-1_zombai_dilemmak.pdf

14. tétel

A magyarországi gyermekvédelem főbb változásai 1945-től 2014-ig. A magyar gyermekvédelem törvényi szabályozásának alapelvei, értékhatátere és feladatai. A szociális munka módszereinek alkalmazási lehetőségei a gyermekvédelmi alapellátásban. A gyermekvédelmi szakellátás felépítése, értékhatátere, formái és szakmai feladatai.

Irodalom:

- 1997.évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
<http://www.complex.hu/kzldat/t9700031.htm/t9700031.htm>
- Herman, J. (2003): *Trauma és gyógyulás*. Háttér Kiadó – Kávé Kiadó – NANE Egyesület, Budapest, a Gyermekbántalmazás c. fejezet, 121-142. oldal

- Herczog Mária (2007): *Gyermekbántalmazás*. Complex Kiadó.
- Domszky András (2006): A gyermekotthonok működésének szabályairól és követelményeiről – Módszertani levél - II. fejezet In: *A magyar gyermekvédelmi rendszer helyzete, jövőbeli kihívásai*. (szerk. Rác Andrea) Budapest: NCsSZL, digitális kiadvány
- Kézikönyv a gyermekjogi egyezmény alkalmazásához (2009). Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület, 2009, Budapest,
http://www.csagyi.hu/images/stories/projektek/archiv/vanjogod/kezikonyv_gyermekjogi_egyezmeny.pdf
- Rác Andrea /szerk./ (2015) Gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátásokhoz a vonatkozó részek. A gyermekvédelem megújulási alternatívái. (szerk. Rác Andrea) Budapest: Rubeus Egyesület, 2015.
http://rubeus.hu/wpcontent/uploads/2015/08/gyermek_es_ifjusagvedelmi_tanulmanyok_otodik_kotet.pdf
- Révész Magda (2007): A gyermekvédelmi alapellátás intézménytörténete Magyarországon. 1-2-3. rész. *Kapocs*, 4., 5., 6. szám http://ncsszi.hu/kapocs-folyoirat-1_12/kapocs-2007-2_24/kapocs-vi.-evf.-4.-szam-%2831%29-4_110. ; http://ncsszi.hu/kapocs-folyoirat-1_12/kapocs-2007-2_24/kapocs-vi.-evf.-5.-szam-%2832%29-4_111; http://ncsszi.hu/kapocs-folyoirat-1_12/kapocs-2007-2_24/kapocs-vi.-evf.-6.-szam-%2833%29-4_109